

ИГРА УЛОГА

Смисао ове вежбе јесте да се кроз игру и замену улога, „корачањем у туђим ципелама“, деци приближи значај поштовања равноправности. Кроз практичну вежбу омогућава им се да сагледају неједнаке позиције различитих људи у друштву, као и да увиде значај посебних (афирмативних) мера које је потребно применити како би се отклониле постојеће неједнакости и постигла стварна равноправности и једнаке шансе за све у друштву (без обзира на пол, године старости, националну припадност, боју коже, вероисповест, имовно стање, физички изглед, здравствено стање, претке, брачни и породични статус, генетске особености, чланство у политичким, синдикалним и другим организацијама, итд).

Вежба започиње тако што наставник/наставница насумично бира пет ученика/ца и додељује им улоге. Сви стоје у врсти, један поред другог (благо размакнути), а испред себе треба да имају довољно простора за кретање.

УЛОГЕ:

1. девојчица 12 година, из Сирије, живи у кампу за избеглице, слабо говори српски језик и не иде у школу;
2. дечак 13 година, Ром, живи у неформалном насељу ван града, са родитељима сакупља секундарне сировине (картон и старо гвожђе), често изостаје из школе;
3. девојчица 15 година, оштећеног вида, иде у специјалну школу за децу са оштећеним видом која није у њеном граду па живи у интернату;
4. дечак 9 година, креће се помоћу инвалидских колица, има персоналног асистента;
5. девојчица 15 година, живи у удаљеном планинском селу, до школе свакодневно пешачи и користи међумесни аутобус, пошто се школа налази у другом насељеном месту.

Након што су улоге подељене, наставник/наставница чита једну по једну тврдњу, односно ситуацију из свакодневног живота. Након сваке прочитане тврдње, прави паузу, позива децу која играју улоге да иступе корак унапред уколико се та тврдња односи на њих, односно на улогу која им је додељена. Уколико се тврдња не односи на њих, треба да остану на свом месту. Наставник/наставница води рачуна да су деца разумела смисао тврдње, додатно појашњава и усмерава ток вежбе. Може позвати и осталу децу, која су у публици, да након сваке тврдње и кретања учесника прокоментаришу ситуацију.

Наставник/наставница има и улогу „тестера“, особе којој су све наведене могућности доступне, и након сваке тврдње иступа по један корак унапред (води рачуна да испред себе има довољно простора да може да направи укупно 10 корака, као и да величина корака деце буде уједначена).

ТВРДЊЕ:

1. Могу самостално, без ичије помоћи да одем до школе.
2. Без тешкоћа пратим редовну наставу.
3. Без проблема могу да идем код лекара када сам болестан/а.
4. Могу самостално и слободно да уђем у аутобус, када купим карту.
5. Увече без страха шетам улицом сам/сама.
6. У слободно време могу да идем у библиотеку и изнајмљујем књиге.
7. Сваког лета са породицом идем на море.
8. Често са породицом идем у Mc Donalds на сладолед.
9. Имам нове патике/јакну.
10. Често заједно са другарима играм фудбал/кошарку (неки спорт).

Када су све тврдње прочитане, требало би да постоји знатна разлика у позицијама на којима се сада налазе учесници вежбе у односу на „тестера“. Наставник/наставница треба да образложи зашто су сада другачије стартне позиције, у односу на почетак вежбе. Са учесницима вежбе и децом из публице продискутовати како одређене разлике међу људима производе баријере које утичу на ограничење уживања појединих права, и одређене свакодневне ситуације/тврдње чије се уживање готово подразумева (у случају „тестера“), за одређене друштвене групе представља изазов.

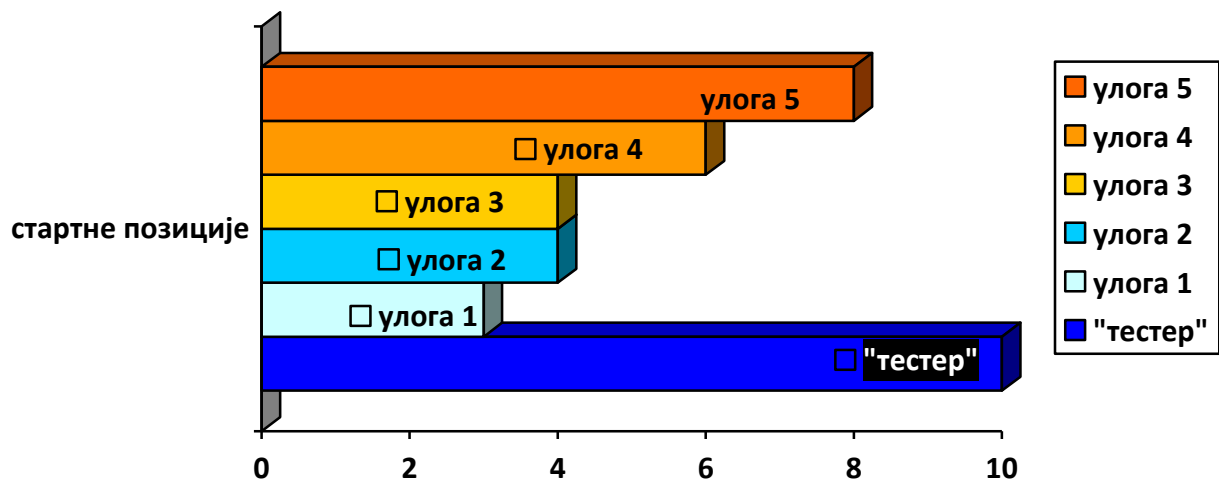
Примера ради, тврдња *„Могу самостално, без ичије помоћи да одем до школе“* представља изазов за дечака у инвалидским колицима, али и за девојчицу оштећеног вида (за девојчицу која живи у удаљеном планинском селу, такође, у одређеној мери).

Тврдња *„Без тешкоћа пратим редовну наставу“* не односи се на девојчицу мигранткињу која слабо говори српски језик, девојчицу у специјалној школи којој су потребни уџбеници на Брајевом писму, као и други прилагођени наставни материјали, без којих не може без тешкоћа да прати наставу.

Одлазак лекару без проблема није могућ деци из избегличког кампа и неформалног насеља, неретко и за децу која живе у руралним крајевима у којима се не налазе здравствене установе, док је услед неприступачности јавних површина и возила самостална вожња јавним превозом упитна за децу са различитим врстама инвалидитета (улога 3 и 4).

Могућност безбедног кретања по мраку извесно се не односи на девојчицу која живи у удаљеном месту, али и девојчицу из избегличког кампа.

Могућности које деца имају у оквиру слободног времена условљена су и имовним стањем њихових породица. Одлазак на море, нова гардероба, а за поједину групу деце и одлазак у ресторан/посластичарницу, ограничен је и често није доступан. Деца са инвалидитетом често немају могућност да учествују у ваннаставним и другим слободним активностима (спорт и слично), што услед архитектонских баријера, што услед неприлагођених програма факултативних активности у којима би могла да учествују и деца из ове друштвене групе.

*Илустрација: приказ различитих „стартних позиција“ различитих друштвених група након вежбе

Управо је то смисао посебних или афирмативних мера које се уводе да би се обезбедило да особе или групе људи који су у лошијем и неравноправном положају у погледу могућности да се запосле, школују, напредују до утицајних положаја и др. буду потпуно равноправни. То значи да се путем посебних мера тим људима и групама људи даје извесна предност како би дошли на исту „стартну позицију“ коју имају остали грађани (нпр. посебно означена паркинг места за особе са инвалидитетом, олакшице за студирање Рома и Ромкиња и др).

Важно је бавити и системским проблемима који узрокују дискриминацију и неједнаке могућности за поједине особе у друштву - радити на приступачности објеката и јавних површина ради олакшаног кретања особа са инвалидитетом (приступне рампе, лифтови, обарање ивичњака...), прилагођени уџбеници и наставни материјали (публикације на Брајевом писму, на језицима националних мањина, тумачи за знаковни језик за особе оштећеног слуха...), континуитет и обухват корисника социјалних услуга (персонални асистенти, материјална помоћ за социјално угрожене...), социјална инклузија и инклузија у образовном систему (квалитативна и квантитативна подршка), доступност здравствених услуга итд.